

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ח' אדר תשפ"ג | דף היומי בבלי: גזיר לז' | דף הכולל: גדרים עג.
דף היומי בהלכה: מסימן ק"ט אמצע הסעיף "והוא הדין" עד תחילת סימן ק"י.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ה' עד 'הנה מצינו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "והארבעה ועשרים שתחשוב עם נפשך" פ"ג "והשישה ועשרים חשבוננו"
עה ועשרים שתחשוב עם נפשך" פ"ג "והשישה ועשרים חשבוננו"



**אמר לו החבר: מכאן ואילך בכל פעם שתעמוד
על הבימה לדרוש אני אתייצב לצידך, והיה כאשר
תשמיע גוזמה או שקר, אמשוך בשולי בגדך, ואתה
תחזור כך ותתקן את הגוזמא לאמת, התלהב הדרשן...**



קרוב ל-70 סוגי שקרים שונים ומשונים אסף אחד מרבני אמריקה לפני כתשעים שנה וקבצם אל תוך ספר ייחודי. בחודש אדר שמרבים בו בשמחה, ליקטנו את מיטב האפיזודות המשעשעות

לאיש שיודע לקרוא רוסית, ויקרא האיש ויתפרץ בצחוק גדול, ויאמר: שוטה שכמותך הלא שטר פרוע הוא מכמה שנים! ומעשה שהיה כך היה: המחותר היה חייב לפני כמה שנים סכום של חמש מאות רובל לאדם פלוני, ואחרי שפרע לו את חובו, החזיר לו המלווה את השטר, וזהו השטר שניתן בידך. ככל שצעק ובכה החתן התברר לו שאין לו מה לעשות, והוא שב לביתו בפחי נפש. עוד מספר המחבר את אשר שמע מ"זקן אחד איש ישר" שתיאר לו ממאורעות עירו בפולין: "בחור אחד הלך ונשא לו אשה מהעיר הסמוכה. כאשר שב מחתונתו, הגיע אחד ממכריו לקבל את פניו ולברכו בברכת מזל טוב לרגל שמחתו. התגלגלו הדברים עד שבאו לענין הנדוניה שהובטחה לו. שאל המכר את החתן: האם חותנך שילם לך קודם החופה את כל הנדוניה שאותה הבטיח לך?

ענה החתן ואמר: מחותני הבטיח לי שלוש מאות רובל כדמי נדוניה! שתי מאות רובל מתוכם הוא נתן לי בכסף מזומן, ואילו את המאה רובל הנוספים הוא נתן לי בשטר, לפי תומו ביקש המכר מהחתן הראה נא לי את השטר. ויושט לו החתן את השטר. הביט המכר בשטר והחל צוחק קול: זמן הפרעון של השטר הוא: 'כשיבוא מלך המשיח'...

פניו של החתן אדמו מכעס ובושה. חיש מהר אסר את עגלתו

קרוב לשבעים סוגי שקרים שונים ומשונים אסף אחד מרבני אמריקה לפני כתשעים שנה וקבצם אל תוך ספר ייחודי בו הוא מתריע מפני מידה מגונה זו, כשהוא מתבל את דבריו בליצנותא דעבודה זרה. בחודש אדר שמרבים בו בשמחה, ליקטנו את מיטב האפיזודות המשעשעות שבספר זה, המציבות מראה עגומה אל מול השקרנים באשר הם • ואיש ברעהו יתלו ואמת לא ידברו

עם כל זה, אחכה לו...

על תופעת שקרי הנדוניה מקדיש המחבר דברים הרבה, שכן רבים נהגו בזה היתר ויש הסבורים, לא פחות ולא יותר, כי זו מצוה של ממש. מבטיחים הם לחתן נדוניה או מזונות ומקיימים זאת למחצה לשליש ולרביע, או שאין מקיימים כלל. זהו מנהג עתיק יומין, שהרי כבר שנינו במסכת כתובות (קח ב): "הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל..."

פותח המחבר בסיפור אותו סיפר לו החתן בעצמו על הנדוניה שניתנה לו בשטר של חמש מאות רובל: "קודם החופה השליש המחותרן בידי הרב של העיר שטר על סכום של חמש מאות רובל. השטר היה כתוב בשפה הרוסית, והחתן לא ידע לקרוא אותו. החתן, לפי תומו סמך שבודאי לא ירמו אותו.

אחרי החופה, מסר הרב את השטר חתן, והוא הראה את השטר

יגיד לרעהו הכל כמו שהוא: מצב השכלתו, פרנסתו ויחוסו. כך כל חד יידע במה הוא בוחר ובמה שהוא מתרצה, ולא תהיינה אחר החתונה טענות ומענות זה על זה כי הטעו זה לזו.

אלא שכאן פונה המחבר לשקרים כאלה שאילו לא קראנו עליהם בספר שכל מטרתו היא שלא לשקר, לא היינו יכולים להאמין כי דברים כאלה קיימים. לדבריו, שישנה תופעה שבה אנשים עושים מעשים אשר לא יעשו בכדי לקלקל שידוכים ולהרוס אותם, וזה כשאנשים עינם צרה בהצלחתם של אנשים אחרים.

”כך היה לדבר הרגיל תמיד: כשהעשיר משתדך עם מחותן מעיר אחרת, השונאים מבקשים לבטל השידוך. הולכים בעצמם או שולחים שליח להצד השני בעירו, ומספרים לו שקרים וחסרונות, מומים בחתן או בכלה, וממציאים פסולים במשפחה, והכל בכדי לבטל את השידוך.

שמעתי סיפור נאה מזקן אחד” העשיר שבעירו התחתן עם מחותן בעיירה הסמוכה. שונאיו של העשיר שלחו איש שוטה לחרחך דברים ולבטל את השידוך. הלך האיש ובא אצל המחותן בתור עני מבקש נדבה. המחותן התעניין אצלו, מאין הוא בא. והעני כביכול לפי תומו, משיב לו: מעיירה פלונית. חשב המחותן לעצמו: הנה זו היא הזדמנות טובה לחקור ולמצוא מה הוא טיבו של המחותן והחתן? עשה עצמו העשיר כתמים ושאל בסתמא: הידעת את פלוני?

השליח קפץ על המציאה והחל לחרף ולגדף בכל מיני שקרים וכזבים, מהם שלא יעלו על הדעת. לרוב הגזמת דבריו, הבין העשיר אשר לפניו וסבלנותו פקעה עד שהחל לצעוק עליו: חצוף ורשע, כלום איני מבין שאתה שונא לו, ובוודאי שנאתך היא שנאת חנם, ואין זאת אלא שכל חפצך הוא לבטל את השידוך.

למרות שהשליח שב לשולחיו בידיים ריקות, הם לא התייאשו מלהרע ולהציק לעשיר. לשנה אחרת השתדך עשיר זה עוד הפעם, עם מחותן בעיר אחרת, ובפעם הזאת התנכלו אליו שונאיו ושלחו אליו איש חכם להרע, מתוחכם ורע מעללים. כאשר בא השליח אל המחותן והוא שאלו אודות המחותן והחתן, הרבה להלל ולרומם אותם עד לשמי מרומים. אלא שבין הדברים הוסיף ואמר קצרות: רואה אנכי כי מרבה אתה לחקור אחרי האיש הזה, ובוודאי שמעת את הלעז הנורא שאנשים רעים הוציאו עליו וסיפרו שיש לו דוד משומד במוסקבה; דע לך כי זה שקר וכזב! למותר לציין שאחרי שהעשיר שמע זאת הוא מיהר לבטל את השידוך...”

זנבות השועלים

ויש לך אנשים שידועים כי הם משקרים, ואפילו הם רוצים להפסיק עם מנהגם הקלוקל, אך זה אינו עולה בידם. ”מעשה בדרשן אחד שנוהג היה להגזים ולהפריז בדרשותיו. קהל שומעיו היו מלעיגים לדברי שקריו וכזביו ולא הטו אוזן לדבריו. אחד מחבריו הטובים העיר לו על כך והודיעו שקהל שומעיו כבר נלאו לשמוע ולסבול את גוזמאותיו ושקרויו.

ונסע לחותן שבעיר הסמוכה כדי לשפוך עליו את כל חמתו. כאשר בא לבית חותנו התחיל האיש לצעוק ולדבר בכעס גדול: הנשמע מעשה נבלה כזאת, לרמות אותי ולהשימני ללעג ולקלס אצל בני עירי?!

חותנו של האיש עשה עצמו כמופתע מאוד והשיב לו בנחת: אין אני יודע מה אתה סח?! איזו רמאות ואיזה לעג וקלס גרמת לי? החתן הוסיף כעס על כעסו, הושיט לו את השטר והראה לו באצבעו על ”זמן הפרעון”. אלא שחותנו לא הבין על מה יצא הקצף, והשיב לו: אוי לי שנתתי את בתי לאיש 'כופר בעיקר' שאינו אומר בכל יום את אחד מעקרי האמונה 'אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה, עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא'. מה לך כי נזעקת, והלוא מלך המשיח עתיד לבוא עוד היום או מחר; תיכף כשיבוא, אפרע לך את חובך על הצד היותר טוב...”

אבא אינו בבית!

בפרק מיוחד עוסק המחבר בתופעת שקר נלוזה מאוד: ”אדם בא לראות את חברו, בכדי לבקש ממנו טובה, הלוואה או נדבה לצרכי ציבור, והנה הוא רואה אותו דרך החלון שהוא בא, אך מהיות והוא אינו רוצה לשמוע בקשתו, הוא אומר לילדו או למשרתו שיאמרו: 'אין האבא או האדון בבית'. האיש אינו יודע את הסוד, חוזר ובא עוד הפעם, והנה הוא מקבל את אותה תשובה, עד שהוא מבין את פשר ההתחמקות: פלוני אינו רוצה לראותו ולמלא את בקשתו.”

המחבר עצמו מסביר כי מדובר בחטא על פשע: שתיים רעות הם עושים בזה: אחת, שגורמים לבני ביתם שישקרו. שנית שמתחילה אינם רוצים לשמוע בקשת האיש, בעוד שיתכן שאפשר להם למלאות בקשתו, וגם אם אי אפשר להם, עדיין יכולים הם להסביר בדברים טובים שאין הם יכולים למלא בקשתו, ומה להם לגרום לאדם זה לכתת רגליו ולבוא עוד הפעם, ולשוב בפחי נפש ובזיונות?!

גם כאן נותן המחבר סיפור אישי על מקרה כזה: ”לפני איזו שנים היתה בעירי מגבית לצרכי צדקה. בעירי היה איש עשיר וזקן שפניתו אליו בטלפון וביקשתי לראותו. הזקן הסכים, אלא שכאשר באתי ואמרתי לו לאיזו מטרה באתי, ומבקש אני נדבה של כמה מאות שקלים, הציע לי לקבל נדבה קטנה לפי ערכו. אנוכי לא הסכמתי לקבל סכום כה מועט, והזקן התרגז וצעק: לו ידעתי לאיזו מטרה יש ברצונכם לבוא הנה, הייתי מצוה ששיבו לכם בטלפון שאין אני נמצא בבית מסחרי. אלא שאנכי אמרתי לו: כלום אינו חושב זאת לעבירה. וכי קלה היא בעיניכם לצוות לאחרים לאמור שקר וכזב?”

זה דודי...

על שקרי שידוכים ושדכנים, מתאונן המחבר: ”כלום לא היה מוטב לשני הצדדים להשתמש בדרך האמת? כל אחד מהצדדים

עד שהדרשן פרץ בכעס ואמר: עד מתי תוסיף למשוך אותי בשולי בגדי; כלום חושב אתה למושכני עד שאני אשאיר את השועלים בלי זנבות לגמרי...

מצוה לפרסם

גם החובה לומר אמת, מדגיש המחבר, צריכה חכמה גדולה בכדי לדעת איך לומר אותה: "צריכים לכוון לדעת לאיזה אדם, באיזה מקום, באיזה זמן, ובאיזה אופן להגיד את האמת". דוגמא נאה על כך היתה באחת העיירות היהודיות, בה חסדי שוטה ישב ולמד בספרי מוסר על כך שאדם מחוייב לומר את האמת. היה זה בשעות הקטנות של הלילה, והאיש ששתו נדדה עליו ולא הצליח להרדם עיין בספרים לאור הנר. בקראו את דבריו אלה, השתאה האיש מאוד לנוכח חיוב זה של אמירת האמת, ומהיות וזכור היה שיש כלל נוסף וחשוב לא פחות "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה" רצה לקיים את חובתו בעולמו תיכף ומיד. נזכר האיש שלדודו הזקן יש פצע וחבורה ומכה טריה בראשו, מום שבסתר, ואין הכל מכירים בזה. מיד רץ אל ביתו של הדוד ודפק על דלתותיו בבהלה גדולה. הדוד שנבעת ונבהל מהדפיקות באישון לילה, פתח את הדלת והנה אחיינו, החסיד שוטה, לפניו. רק ראה האחין את הדוד והוא קרא בקול גדול: דודי חביבי, מוכרח אני לומר לך את האמת: כך וכך יש בראשך... (מוסף שבת קודש יתד נאמן משפטים תשפ"ג)

הדרשן נענה ואמר: צדקת מאד, אחי הטוב, אך מה אעשה לחולשה זו שהיא כשגעון טבעי המצוי אצלי: הגוזמאות יוצאים מפי שלא ברצוני. אמר לו החבר: אנכי אוכל להושיע לך, אם תאבה לשמוע לי. מכאן ואילך בכל פעם שתעמוד על הבימה לדרוש אני אתייצב לצידך, והיה כאשר תשמיע כל גוזמה או שקר, אמשוך בשולי בגדך, ואתה תחזור בכך ותתקן את הגוזמא לאמת. בהתלהבות רבה הסכים הדרשן להסדר זה. ויהי היום, והדרשן דרש אודות הסיפור הנודע שבספר שופטים: שמשון הגיבור לכד שלוש מאות שועלים, ויקשור זנב שועל אחד לזנב השועל השני וישם לפיד בתווך, ויבער האש בלפידים וישלח בקמות פלישתים. היה הדרשן מסביר בהתלהבות רבה: לא הרי זנבות השועלים שבימינו, כזנבות השועלים שהיו בימי קדם. אם בימינו זנבותיהם קצים מאוד, הרי שבאותם הימים היו הזנבות ארוכים עד כדי מאה אמה ויותר.

הקהל התחיל לצחקק על הגוזמא הנפלאה, וחברו כמובן משך לו בשולי הבגד כסימן על הגוזמא שאמר. הדרשן רצה אכן לתקן את הגוזמא ואמר: יכול להיות שהפרזתי מעט על מידת אורכם של הזנבות, אבל דעו לכם שהם היו לפחות חמישים אמה. שוב צחקק הקהל ושוב משך לו חברו בשולי בגדו, והוא בשלו: אולי היו הזנבות רק באורך של שלושים אמה, שגם זה די לקשור אותם זה עם זה. כך הלך הדרשן והפחית את מידת אורכם של הזנבות עד שהם הגיעו לעשר אמות. אמנם חברו עדיין המשיך למשוך לו בבגד,

**משיצתה הוראה מפי המלמד - נזדרזו הילדים
למלא אחר משאלתו. חיש התייצב האדמו"ר-
ליום-אחד בזקן צחור וטלית מצויצת; ומהרה
התייצבו סביבו זוג התאומים כבגתנא ותרש....**



אדמו"ר ליום אחד

חיש התייצב האדמו"ר-ליום-אחד בזקן צחור וטלית מצויצת; ומהרה התייצבו סביבו זוג התאומים כבגתנא ותרש לאחר שחזרו בתשובה והפכו חסידים. מאחוריהם קהל רב של ילדים שחשו כחסידים בבית המדרש בלילו של פורים. אין אתנו יודע האם קריאה של אמת במגילה הייתה כאן או המהומים גרידא לפי קוצר השגתם של ילדים רכים; אולם מחזה זה, של ילדי ירושלים המעידים כי כאשר יגדלו רצונם להיות אדמו"רים או חסידים - יש בו כדי לשקף עד היכן מגעת טהרת לבם של ילדים אלו.

מעשה בזוג תאומים חניניים, זרע ברך השם, שבאו לבית מלמד-דרדקי שלהם ערב פורים ושמעו ממנו לאמור: היום, קינדערלאך, תתחפשו לשני אברכים, עם שטריימל וקפטן וכל הסממנים; לא נתקררה דעת המלמד עד שקרא לילד שלישי ואמר לו: אתה תקרא במגילה. וכדי שלא יהא הדבר קל בעיניכם, עלינו להדגיש כי הקורא במגילה בחסידות תולדות אהרן הוא הרבי בעצמו ובכבודו, ואם כן - יוצא כי הילד הקורא במגילה משמש בתפקיד הרבי. משיצתה הוראה מפי המלמד - נזדרזו הילדים למלא אחר משאלתו.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

באותו רגע, כשבקבוק היין עוד בידי, הרהרתי במשקה הזה בעל הסגולות הנפלאות. שאלתי את עצמי: כיצד שתיית מיין של פרי הענבים, מצליח לעורר אותנו לשמחה ולרוממות הרוח עד כדי שכרות של ממש...



יין ישמח לבב אנוש

מסוימים אף הרבה יותר). התהליך להכנת המשקה המיוחד הזה, בבסיסו, הוא כדלהלן:

- **בצירה** - זהו השלב הראשון, כמובן, בו קוטפים את הענבים מהכרם. לאחר שמפרידים את הענבים הטובים מאלה הפגומים, עוברים לשלב הבא.

- **מעיקה** - זו פעולה הגורמת ליין האגור בתוך הענבים לצאת החוצה. אם בעבר היו עושים זאת בגת, בדריכה ברגליים או בהנחת אבן ריחיים, כיום מכונה המייעודת לכך מרסקת את הענבים.

- **תסיסה** - מעבירים את התירוש עם חלקי הפרי לתסיסה במתקנים ייעודיים. לרוב, מוסיפים למיץ שמרים, מלבד אלה הקיימים באופן טבעי בקליפה. בשלב זה יש המשאירים את התירוש להשרייה.

- **כבישה** - הפרדה של הזגים והקליפות מהתירוש.

- **יישון** - מניחים את היין להתיישן במכלים של ניורוסטה או בטון, או בחביות עץ. לא כל היינות צריכים יישון ארוך וחלקם אף לא משתבחים עם השנים.

זהו התהליך, באופן כללי, המבוצע להכנת יין אדום. הכנת יין לבן נעשית באופן קצת שונה. ולגבי השאלה מה הופך יין למתוק או ליבש - התשובה נעוצה בכמות הסוכרים המצויה ביין. משום שהסוכר התוסס הופך לאלכוהול ואם עוצרים את תהליך התסיסה ומוסיפים לו אלכוהול חיצוני - תסיסת השמרים נעצרת והמתיקות נשארת.



האלכוהול שביין עובר דרך הדם למוח ושם גורם לשיפור מצב הרוח. אך צריך להיזהר שלא להיגרר בשתייתו יותר מדי - במהלך השנה לפחות - שכן אז מגיעים לשכרות ולא תמיד התוצאות שלה טובות וראויות...

הגעתי אפוא למסקנה, שהיין נבחר כמשקה משמח וככזה שמברכים עליו פעמים רבות, כמו בקידוש של שבת ויום טוב, בהבדלה, בארבע כוסות ששותים בליל הסדר ובעוד הזדמנויות של מצוה.

יש לכך הסבר על פי הרובד העמוק, מדוע נבחר דווקא היין. אבל בפשטות, נאמר בתהילים "ויין ישמח לבב אנוש" ואמרו חז"ל: "אין שמחה אלא בבשר ויין". ועוד אמרו, שביכולתו של היין גם לסעוד ולהשביע וגם לשמח. אם כן, היין החשוב הזה - הוא אשר נבחר לשמש אותנו בזמני מצוה.

באחד הימים, כאשר הייתי בצרכנייה השכונתית ורכשתי מוצרים שונים עבור סעודת הפורים, הגעתי למדפי היינות המשובחים ובחרתי לקנות השנה יין משובח במיוחד. באותו רגע, כשבקבוק היין עוד בידי, הרהרתי במשקה הזה בעל הסגולות הנפלאות. שאלתי את עצמי: כיצד שתיית מיץ של פרי הענבים, מצליח לעורר אותנו לשמחה ולרוממות הרוח עד כדי שכרות של ממש...

זאת ועוד: מדוע דווקא הוא נבחר על ידי חכמינו זיכרונם לברכה, לשמש כמשקה שיש לשתותו בכל שבת ופעמים רבות נוספות במעגל השנה ובשמחות שונות?

לא הפסדתי מהסקרנות, כי לאחר חקירת העניין החכמתי רבות והגעתי לכמה תובנות מעניינות ביותר.



היין הוא המשקה החשוב ביותר ביהדות, עד כדי כך שקבעו עליו חז"ל ברכה מיוחדת לעצמו - "בורא פרי הגפן", שלא כמו שאר הפירות, ביניהם הענבים שמהם מפיקים את היין, שמברכים עליהם ברכת "בורא פרי העץ".

במקביל אל היין כמשקה חשוב, נמצא הלחם הנחשב למאכל החשוב ביותר וגם הוא קיבל ברכה בפני עצמו - "המוציא לחם מן הארץ", בשונה מהחיטה שממנה הוא מיוצר שעליה מברכים "בורא פרי האדמה" ככל הירקות והזרעים. יש בכך כדי ללמד אותנו על החשיבות של היין בעיני חז"ל.

היינות הקיימים בשוק מחולקים בכלליות לכמה סוגים. יש את היין **האדום** ויש את רעהו ה**לבן**, כאשר כל אחד מהם מופק כיין **מתוק** או **יבש** (ויש גם "יין חצי יבש" לצד "יין חצי מתוק"). מה ההבדל בין היין האדום ללבן? ומה עושה את היין מתוק או יבש?

צבע היין, אדום או לבן, מושפע מהקליפה של הענבים. בניגוד למה שרבים חושבים, ההבדל ביינות אינו תוצאה של ענבים בצבע כזה או אחר, אלא נגזר מהשאלה האם שילבו את הקליפה הכהה של הענב בתהליך ייצור היין או לא. כי המיץ עצמו, כפי שאפשר להיווכח בסחיטת ענבים, הוא אינו אדום אלא שקוף. לכן למשל, ישנו יין הנקרא **רוזה**, אשר צבעו ורוד. זאת משום שהקליפות הונחו עם מיץ הענבים בזמן תסיסתו רק לזמן קצר.



כמה ענבים דרושים להכנת בקבוק יין? כ-300 ענבים! (ובמקרים

"אה! רעבעצן, טשולנט כמו שלך - אין בכל העולם!"



סיפור מיוחד על מידותיו הנאצלות הגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל

תבשילה, אלא שתקלה בפלטה של שבת היא הנותנת!
רבי-משה-שמואל נוטל כף מהערמה המפויחת, מכניס לפה
וכולם עוצרים את הנשימה - - -
מה יגיד השבוע?...
ממה-נפשך: אם לא ישבח את הטשולנט, אוי-וי...
ואם כן ישבח - עוד יותר גרוע: לפי"ז נמצא שכל אלפי (!)
השבתות בהן שיבח את הטשולנט שמא היו מן השפה ולחוץ?
וקולו של רבי-משה-שמואל נשמע בקודש: "אה! רעבעצן,
זיבורית דידך - כעידית דעלמא!"
ובתרגום חופשי: זיבורית = קרקע ירודה בערכה. עידית = קרקע
מעולה. דידך = שלך דעלמא = של העולם..)

נשלח לכבוד שב"ק משפטים, מאת אחד מתלמידי הישיבה
הק'
(מוסף שבת קודש פרשת משפטים תשפג הרב רפאל ברלזון)

מידי שבת-קודש היה שב המחזה על עצמו" רעייתו הצדקנית
ע"ה של ראש ישיבת באר-יעקב, הגאון הגדול רבי משה שמואל
שפירא זצוק"ל, מגישה לשלחן השבת את מגש ה"טשולנט"
כשהיא מקדימה להגיד מנה מכובדת לאישה הגדול, ראש
הישיבה.
ורבי-משה-שמואל, סמל האצילות, נוטל כף מהחמין, ופונה
בקול אל הרבנית: "אה! רעבעצן, טשולנט כמו שלך - אין בכל
העולם!"
כך, מידי שבת בשבתו.
ובאותה שבת - העיד בפנינו אחד התלמידים - נשרף סיר
הטשולנט כדבעי. תכולתו נדמית היתה כעיסה שחורה, לא תואר
ולא צורה לה, ובטח שלא טעם. אבל חמין בשבת הרי צריכים
להגיש, אז הרבנית מגישה את התבשיל השרוף לשלחן, ואיתו
את המנה לראש הישיבה.
היא כמובן מתנצלת ו"מוסרת מודעה" שלא, חלילה, הקדחה

מרוב התרגשות התעלף הבחור. העירו אותו, והוא חזר על המשפט בצעקה, ושוב נפל על הרצפה מעולף. כך ארע שלוש או ארבע פעמים, עד שהכניסו אותו לחדר צדדי, שם נרגע מעט ורוחו שבה אליו



מאוצרות הפורים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ארבע פעמים, עד שהכניסו אותו לחדר צדדי, שם נרגע מעט ורוחו
שבה אליו.
רבי גרשון אמר אז בהתפעלות, שהוא נוכח לראות מה
מתחולל בתוך הפנימיות של בן ישראל. כאשר יהודי מגיע לידי
שמחה, נפרץ באחת הסכר ורגשי הקודש וההתרוממות הנמצאים
עמוק בלבו מוצאים את דרכם החוצה. למרות השבר והיגון שאותו
יהודי עטוף בהם לאחר כל מה שפקד אותו, כשהשמחה פורצת -
היא פורצת עם שלהבת אש י-ה, המבעבעת ללא הרף בלבו של
היהודי!

לפני עשרות שנים, שמעתי ממורי ורבי, מרן הגאון רבי גרשון
אדלשטיין שליט"א, ראש ישיבת פוניבז', על בחור בודד מכל
משפחתו, שבור ורצוף, שהגיע לישיבה לאחר השואה במצב דחוק
ביותר, בלי כסף אף לצרכים המינימליים ביותר.
ביום הפורים, כאשר הגיע לביתו של רבי גרשון, כיבדו ראש
הישיבה לשתות מעט יין. לאחר ששתה והתבשם כראוי, פתח
בדברים מרגשים בקול צעקה: "היהודי הקדוש מפשיסחא אומר
שכאשר יהודי עושה מצוה צריך לעשותה בשלימות. אם כן הבה
נעשה זאת למעשה: בואו ונשמח בכל השלימות!"...
מרוב התרגשות התעלף הבחור. העירו אותו, והוא חזר על
המשפט בצעקה, ושוב נפל על הרצפה מעולף. כך ארע שלוש או



לא החטיא בשום תשובה!
למחרת פורים, כשפג הימנו היין, נגש אליו רבו והציע לו
לשמש כמורה הוראה ודיין במקום. כשניסה רבי געטשליק
להתחמק ולומר "איך יש לי שייכות לזה", גילה לו רבו מה ארע
עמו בפורים...

מסופר במשפחה, כי כאשר נשאל על כל משנה שהיא בכל הש"ס,
היה אומר את כל לשון המשנה עם פרוש הברטנורא והתוספות יום
טוב בעל פה! מאז אותו המעשה, היו משחרים לפתחו עם שאלות
שונות בעניני תורה והלכה, ולא יכול היה להתחמק כפי שנהג עד
מקרה זה. לכן הזהיר את צאצאיו כי אם אינם מענינים שידעו עליהם
כי הם תלמידי חכמים - שלא יעזו להשתכר!...

זוהי שמחה של פורים! שמחה שמביאה בכנפיה התעלות
למושגי רוממות. זוהי למעשה התועלת של פורים, כנגד שפלות
הדעת והפחיתות שבקש עמלק להחדיר בנו.
(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

מצד **אמי מורתי** ע"ה, אנו מיוחסים כצאצאיו של הגאון
רבי **אליקים געטשליק שלזינגר** זצ"ל, מנהיג בית המדרש הגדול
בהמבורג ומגדולי חסידי אשכנז. רבי געטשליק נמנה על תלמידיו
של הגאון הגדול בדורו, רבי **יעקב עטלינגר** זצ"ל, בעל ה'ערוך לנר'.
ישנן תשובות של ה'ערוך לנר' הממוענות אליו, שם הוא מכנה
אותו בתואר 'מיושבי בית המדרש'. הוא גם מזכירו במכתבים
בסוף ספרו על מסכת יבמות.

רבי געטשליק הביע את רצונו להורות לצאצאיו שלא להשתכר
בפורים. ומדוע - משום שבעקבות השיכרות בפורים, נודעה
גדלותו העצומה בתורה; ומעשה שהיה כך היה:

במשך כל עתות השנה היה רבי געטשליק יושב ספון בפנתו
והוגה בשקידה עצומה בתורה ללא הרף; אך עדיין לא היה ידוע
ברבים ההיקף העצום במכמני התורה בם הוא שולט. שנה אחת
ביום הפורים, כאשר 'נכנס יין', ניצל רבו בעל ה'ערוך לנר' את העת
לבדוק את ידיעותיו בש"ס ופוסקים ולהוציא סוד'. ואכן, התלמיד

כדאי לטרוח בשליחות מצוה 999 פעמים בחינם, כדי לזכות פעם אחת לצדקה אמיתית!



רבה של מגדל העמק הגאון רבי יצחק גרוסמן שליט"א על הצדקה ומתנות לאביונים

רבי יהושע נכנס הביתה כרוח סערה, הוציא מתרמילו את צרור
הכסף, וציווה על הילדים לרוץ לרכוש עצים להסקה. הלך בעצמו
לקנות מעט קמח, והחל בידי ללוש את הבצק. תוך דקות אפה
לחמים ועזב את הבית כשבני הבית אינם יודעים כלל מי הוא ומי
שלחו לכאן.



שונה הוא יום הפורים משאר המועדים שיש לבני ישראל. בימי
הפורים יש לנו מצוה מיוחדת של מתנות לאביונים - מה שאין
כן בכל החגים. אמנם יש בחג הפסח חיוב של "קמחא דפסחא",
אבל בפורים הוא חלק ממצוות החג, כפי שכתוב במגילה (ט, כב):
"ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים".

חז"ל כבר דנים בכך, שלעומת כל החגים, נותנים בפורים לכל
הפושט יד. למה היה להם לחז"ל לחדד דבר זה?
חכמינו מלמדים אותנו, שהרבה צריך להתאמץ כדי לזכות
לעשות צדקה הגונה.

עני הגון וצדקה ראויה - הם זכות מיוחדת משמים, ולא בכל
יום זוכים לכך. בפורים יש סייעתא דשמיא מיוחדת לקיים את
המצוה בהידור, גם ללא טורח גדול. החידוש בפורים הוא, שגם
אם העני אינו הגון כל כך, הצדקה שלמה בתכלית ההידור, שהרי

רבי אשר מסטולין זצ"ל בנו של רבי אהרן הגדול מקרלין היה.
נודע בצדקותו, ברוח לבבו ובצדקת פזרונו, עד שהעידו עליו
גדולי דורו כי מאשר שמנה לחמו. הוא היה זן, מכלכל ומפרנס
להמוני עניים ואביונים שהגיעו לפת לחם.

הגבאי של הרבי ומקורבו, היה החסיד רבי יהושע טורובר ז"ל.
הוא היה נשלח בשליחותו לכל מיני כתובות, ובשליחותו היה רבי
יהושע מסדר הכל על הצד היותר טוב.

אבל להפתעה כזו לא ציפה: הרבי קורא לו ומפקיד בידי
מעטפה ובה כסף: "סור נא ליישוב פלוני ומסור זאת לידי משפחה
פלונית". שיש לרבי רוח הקודש - הוא ידע זה מכבר, אבל לא
עד כמה. זו לו הפעם הראשונה שהרבי שולח אותו ליישוב כה
מרוחק מסטולין עירם, אך כחסיד אמת לא שאל קושיות ושם
לדרך פעמיו.

מיד עם בואו לאותה עיירה, לא נח ולא שקט עד שניגש
לכתובת המיוחלת. הלילה היה קר וחורפי, והוא החליט לנקוש
על הדלת. את מראה הזוועה שגילה לנגד עיניו קשה לתאר:
עניות ושפלות מדרגה ראשונה. הילדים שכבו בבית רועדים מקור
ונפוחי כפן. בחדר הפנימי שכבה האם עם העולל הרך בידיה. לא
היה לה אוכל לפיות הילדים, ולא עצים לחמם את הבית עבור
התינוק הקטן.

לעומת כל השנה - יש עכשיו מצוה לתת לכל מי שפושט יד; ואם כן, כל אדם בכל מצב הוא עני הגון וזכאי לקבלת צדקה. ולמה דווקא בפורים מופיע ענין זה - שאין צורך לחפש אחר עני הגון? כי המן ביקש להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים, ואת מחשבתו הרעה ניסה לעשות באמצעות כסף שהעביר לאחשוורוש. באים חכמינו ואומרים: כסף תחת כסף - כולנו היינו נתונים להשמדה, וכולנו נתונים לחיים ולשלום. זהו בעצם כופר נפש שכל איש ישראל זכאי וראוי לו.



רבי יהושע החליט שלא להישאר במקום, אלא לשוב לסטולין עוד הלילה. הוא נטל מקלו ותרמילו והחל לעשות את הדרך חזור, אך לא שיער את קבלת הפנים שמצפה לו. הרבי חיכה בפתח

העיר...

"הרבי לא ידע מנוח מהרגע שהלכת", סיפרו לו מקורבי הרבי. "הוא התהלך אנה ואנה בחדרו אפוף שרעפים, ולא ניגש עדיין לתפילת ערבית!".

"נו, איך היה?", שאל הרבי בחשש, "האסט געטראפען? (מצאת?)".

"אבער געטראפען (ועוד איך מצאת?)", השיב החסיד בלהט. פני הרבי הוארו באור יקרות, והוא החל להתפלל תפילת ערבית במתינות ובקול גדול כדרכו. משסיים, אמר הרבי בשמחה של מצוה:

"כדאי לטרוח בשליחות מצוה 999 פעמים בחינם, כדי לזכות פעם אחת לצדקה אמיתית!"

(מתוך הספר 'אור השבת')

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע נסע החפץ חיים אל רבה של סטוויסק?



נזיר דף ל"ז

טעם יין

ידו ישאר במשקה טעם יין, אלא שדבר זה מומחים בלבד יכולים לשער.

מעניין לציין כי בספר "החפץ חיים - חייו ופעלו" (ח"א עמ' ר"ז) מסופר, כי כאשר רבינו ה"חפץ חיים" זצ"ל שמע שאחד מגאוני דורו, רבי חיים אריה לייב מישקובסקי זצ"ל, רבה של סטוויסק ובעל שו"ת "פני הארי החי", נוטה להחמיר בסוגיה זו (עיי"ש סימן ל"ח), "לא התרשל ה"חפץ חיים", ונסע בעצמו סטוויסקה, כדי לשכנע בנימוקיו את גדול המקום.

ברם, ר' חיים אריה לייב עמד בתוקף על דעתו, כי בנוגע לקיומו של דין יש לחפש את הדרך הבטוחה כדי לצאת ידי כל הדעות. נענה לו ה"חפץ חיים" לבסוף ואמר: אך לא כל יהודי הוא רבה של סטוויסק, שמשתכר ב"ה עשרים וחמשה רובל לשבוע, ויכול להרשות לעצמו לקנות יין מהודר לקידוש. ומה יעשה יהודי עני ברצותו אף הוא לקדש על היין כדי לקיים זכרהו על היין?".

(מאורות הדף היומי)

כתב ה"משנה ברורה" (סימן רע"ב סעיף ו' בביאור הלכה ד"ה "מקדשין עליו") להלכה, כי אדם אשר המעות מצויות בכיסו ייטיב לעשות, אם יחמיר וירכוש יין הראוי לברכת "בורא פרי הגפן" לכל הדעות. אולם, כל אדם רשאי לסמוך על השיטות הסוברות כי די במשקה אשר מעט יותר משישית ממנו הוא יין.

זהו, איפוא, פשר ההודעה המופיעה על בקבוקי יין רבים: "ראוי לברכת בורא פרי הגפן לפי דעת מרן הבית יוסף". לו ניתן היה לדייק מעט, ראוי היה לכתוב - "ראוי לברכת בורא פרי הגפן לפי דעת המחמירים בדעת הבית יוסף"... שהרי לשיטת ה"משנה ברורה", ה"בית יוסף" לא נקט בשיטה שונה מזו של הרמ"א.

לסיום ראוי להדגיש, כי לכל הדעות, יין שפג טעמו בעקבות מזיגתו במים, אינו נחשב יין, וברכתו "שהכל נהיה בדברו". כל הנדון הוא כאשר טעמו של היין נותר על כנו.

למעשה, על המבקש בימינו למזוג מים ביין או במיץ ענבים לוודא, ראשית לכל, את כמות המים שניתנה בבקבוק על ידי יצרן היין, ולאחר מכן לשער בבטחה, כי גם לאחר הוספת המים על

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?  שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

האם מותר לכתחילה להתפלל את תפילת שמונה עשרה במקביל לחזרת הש"ץ?



מותר לכתחילה לעשות כן, ובלבד שיתחיל בשווה עם החזן. ובדיעבד מותר לענות לקדושה גם אם התחיל שלא בשווה עם החזן; ואם לא יזדמן לו לענות לקדושה לאחר מכן, מותר אף לכתחילה. ונחלקו הפוסקים אם רשאי להמתין עד שיגיע החזן ל'מחיה המתים' על מנת לענות לקדושה.

[שו"ע קט, ב, משנ"ב יא ריד, וביה"ל ד"ה אם, ד"ה אבל, וד"ה שאין; בו"מ דרשו, 24 ו-26]

כפי שלמדנו, מי שלא התחיל את תפילת שמונה עשרה יחד עם הציבור, לא יתחיל אלא כשיוכל לסיים עד 'אלקי נצור' ולענות לקדושה. ואם הוצרך להתחיל את התפילה מסיבה כלשהי, כגון שזמן התפילה עומד לחלוף - יתחיל במקביל לחזרת הש"ץ, וכשיגיע החזן לקדושה יאמר עמו את כל נוסח הקדושה, וכן יאמר - בנוסח אשכנז - 'לדור ודור' במקום 'אתה קדוש'. ובימינו (שמנהג רוב ישראל שגם הציבור אומרים את כל נוסח הקדושה)

המתפלל שחרית ובסיום ברכת 'מחיה המתים' שומע קדושה של מוסף - האם יענה?



הנ"ל אין לענות, כיון שהן 'סיפור דברים' בעלמא, ולא הקדושה של שם ה' בפועל, אבל קדושה של מוסף ענינה שוה לקדושה של שחרית; ויאמר את כל נוסח הקדושה של מוסף. ואם כשהגיע בתפילתו למקום הקדושה שומע קדושה ממנין אחר - יש שכתב שרשאי להשיב אך אינו חייב בכך.

[שו"ע קט, ג, ומשנ"ב טו-יז; בו"מ דרשו, 27]

כאמור, כשמגיע היחיד בתפילתו למקום הקדושה יחד עם החזן - רשאי לענות; ויש אומרים שמותר אף להגביה את קולו כשעונה. אולם, אם הגיע לקדושה כשהציבור אומרים את קדושת 'ובא לציון' המכונה 'קדושה דסידרא', או את הקדושה שבברכת 'יצור' - אסור לומר קדושה עמהם. ולדעת השולחן ערוך גם כששומע קדושה של תפילה אחרת, כגון ששומע בשחרית קדושה של מוסף; אך לדעת הרמ"א ופוסקים נוספים - דוקא לקדושות

המתפלל יחד עם החזן - האם תפילת נחשבת כתפילה בציבור?



לו, חלילה. ועדיף להתפלל את כל התפילה מילה במילה עם החזן, מלמהר ולסיים לפני שיגיע לברכת שומע תפילה. ואם החזן מתפלל בנוסח שונה משלו - יש אומרים שעד 'האל הקדוש' יתפלל כנוסח החזן, ויש אומרים - כל התפילה. ונחלקו הדעות תפילה זו נחשבת כתפילת הציבור, כתפילה בציבור בדרגה פחותה, או רק כתפילה שמעלתה גבוהה מתפילה ביחידות.

[שו"ע קט, א-ב ומשנ"ב ח, י, יא ריג; בו"מ דרשו, 20 ו-23]

המתחיל תפילת שמונה עשרה במקביל לחזרת הש"ץ (ראה לעיל) - מברכת 'אתה חונן' ואילך רשאי להתפלל לעצמו, אך יסיים לפני שסיים החזן את ברכת 'שומע תפילה', או יסיימה יחד עמו, וכן יסיים לפני שיגיע החזן לברכת 'מודים', או יתחילה יחד עמו, או שיגיע אז לסיום ברכת מודים, ויכרע כדין; והסיבה לחובת הכריעה יחד עם הציבור - שלא יהא נראה ככופר במי שמתחיים

* מי שאינו מתחיל את תפילת שמונה עשרה יחד עם הציבור, לא יתחיל אלא כשיוכל לסיים עד שיגיע החזן ל'קדושה'.
* המתחיל תפילתו יחד עם הציבור - יש שכתבו שמותר להתחיל אף כשלא יוכל לסיים ולענות לכל הדברים הנ"ל, ויש שהסתפק בדבר.
* סדר העדיפות לעניית דברים שבקדושה הוא: 'אמן יהא שמיה רבה', 'קדושה', 'ברכו', 'אמן של ברכות' 'האל הקדוש' ו'שומע תפילה', ואמן על ברכות אחרות.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

תפילה בציבור - עשרה מתפללים או נשנה?

שכאשר נאמר מספר מסוים לגבי הלכה פלונית, לא ניתן לומר שרוב המספר ככולו. ויש שכתבו, שלכתחילה יש להחמיר בדבר, אך בשעת הדחק ניתן להקל. ויש אומרים, שאף לדעת המקלים, אין להקל אלא בתפילת שחרית ומנחה, כיון שחזרת הש"ץ וקדושה מצרפת את העשרה להחשב כציבור אחד, אך לא בתפילת ערבית, שאין בה חזרת הש"ץ.

[משנ"ב סט, ה; בו"מ דרשו, 8]

יש מהפוסקים שסוברים, שלקיום חובת התפילה בציבור אין צורך שעשרה אנשים יתפללו שמונה עשרה יחד, אלא די בששה מתפללים, וארבעה אנשים נוספים; כיון ש'רובו ככולו', והרי זה כאילו כל העשרה מתפללים יחד.

אולם, יש אומרים, שרק כאשר עשרה אנשים מתפללים בפועל יחד, נחשבת תפילתם לתפילה בציבור; משום שמנין של עשרה לתפילה בציבור הוא כעין שיעורי המצוות של 'כזית' וכדומה, שלא ניתן להחיל עליהם את הכלל 'רובו ככולו'; ועוד,

לפתוח את היום בטוב...



הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il